

מדת בדת

לע"נ מרן ר' משה מרדכי בן ר' צבי חיים אפשטיין זצוק"ל
 הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
 MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 229 פרשת ויצא תשע"ז

בבא מציעא ער-פ

שיעור חזק חזמי בדרך קצרה

מי שפרע שהרי כתוב בברייתא שמכל מקום כך הלכה אבל אמרו מי שפרע ומשמע מהמלה מכל מקום שיש מי שפרע גם במוכר וגם בלוקח, וא"כ ר"ש לא דיבר בשני שערים, ורב אחא בר רבא מקשה שאין מי שפרע כי חמיו שלחו ומה השליח אשם, אמר רב אשי שמדובר כשהחתן הוא תגר שקונה ומוכר והתכוון לקנות עבור חמיו.

משנה אדם יכול להלוות לאריסיו חיטים עבור חיטים לזרע אך לא למאכלם שאמנם ר"ג היה מלוה לאריסיו חיטים לחיטים לזרע ביוקר ואח"כ הוזלו או שהיו בזול והתיקרו ונטל מהם כשער הזול לא מפני שכך ההלכה אלא שרצה להחמיר על עצמו. **גמרא** שנו בברייתא שאדם יכול להלוות לאריסיו חיטים בחיטים לזרע אך דוקא כשעדיין לא ירד אך אם כבר ירד לעבוד אסור ואמנם התנא של משנתינו לא חילק אם ירד או לא, אמר רבא שרב אידי הסביר שבמקומו של התנא של המשנה האריסים זרעו משלהם ולכן כל עוד לא הביא זרע הוא יכול לסלקו וכשהוא ירד זה לפחות מכך שהוא מקזז לו את הזרע, אך במקומו של התנא של הברייתא בעל הקרקע נותן זרע ולכן כל עוד לא ירד הוא יכול לסלקו והוא ירד לפחות מכך וזה לא הלוואה אך אם ירד שכבר אינו יכול לסלקו וא"כ כשיורד בלי זרע זה כמו הלוואה ואסור להלוות כך.

שנו בברייתא שאדם יכול לומר לחבירו הלוה לי כור חיטים, **דף עה** וקוצץ לו דמים ואם הוזלו יתן לו חיטים ואם התיקרו יכול לתת דמיהם אך קשה שהוא קצץ כבר, ומבאר רב ששת שכוונת הברייתא שאם לא קצץ אם הוזלו יטול חיטים ואם התיקרו יתן דמיהם.

משנה לא יאמר לחבירו הלוה לי כור חיטים ואשיב לך בשעת הגורן, אך יכול לומר לו הלוה לי עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח, והלל אוסר וכן אמר הלל שאשה לא תלוה לחברתה ככר אלא א"כ היא עושה אותה דמים כי אם יתיקרו החיטים זה יהיה ריבית. **גמרא** רב הונא אומר שאם יש ללוה סאה יכול ללוות סאה ואם יש לו שתיים ילוה שתיים, ור' יצחק סובר שאם יש לו סאה יכול ללוות עליה כמה כורים, ור' חייא מביא ברייתא כר' יצחק ששנינו טיפת יין אין לו טיפת שמן אין לו משמע שאם יש לו אף טיפה הוא לוה הרבה.

ר"נ אמר בשם שמואל שהלכה כהלל אך להלכה אין להחמיר. **רב יהודה** אמר בשם שמואל שמה שכתוב שלא תלוה אשה לחברתה זה רק לדעת הלל אך חכמים חולקים עליו ומותר ללוות סתם ולפרוע סתם לפי כמות.

עוד אמר רב יהודה בשם שמואל שבני חבורה שמקפידים זה על זה ולוקחים במדה משקל או מנין עוברים על כך משום לוה ופורע בשבת ויו"ט ולהלל עוברים גם משום ריבית.

עוד אמר רב יהודה בשם שמואל שת"ח מותרים להלוות זה לזה בריבית כי הם יודעים שריבית אסורה וא"כ הם נותנים רק בתורת מתנה, וכן אמר שמואל לאבוה בר איהי הלויני ק' פלפלים ואחזיר מאה ועשרים וזה מותר.

רב יהודה אומר בשם רב שמותר לאדם להלוות בניו בני ביתו בריבית כדי להטעימם טעם ריבית, אך למעשה לא יעשה כך כדי שלא יבואו להתרגל לכך.

משנה מותר לאדם לומר לחבירו נכש עמי ואנכש עמך עדור עמי ואעדור עמך אך לא יאמר נכש עמי ואעדור עמך או עדור עמי ואנכש עמך, **עמוד ב** ואין הבדל בין הימים בשעת הגריד שהקרקע יבשה וכן כל ימי רביעה הם כאחד אך לא יאמר חרוש עמי בגריד ואחרוש עמך ברביעה או להיפך, ר"ג אומר שיש ריבית מוקדמת ויש ריבית מאוחרת כגון שרצה ללוות מאחד והוא שולח לו משהו ואומר כדי שתלוני זה ריבית מוקדמת, וריבית מאוחרת היא שלוה ממנו וכשהוא מחזיר הוא מביא לו משהו ואומר לו שזה בשביל מעותי שהיו בטילות אצלו, ור"ש אומר שיש אסור גם בריבית דברים שלא יאמר לו דע שאיש פלוני

דף עד רבא אומר שאם ג' אנשים נתנו מעות לאחד לקנות עבורם חפץ וקנה לאחד קנה לכולם, וכל זה כשלא צרו כל אחד את מעותיו בנפרד, אך אם צרו מעותיהם בנפרד קנה רק לאחד ולא לאחרים.

רב פפי אומר בשם רבא שסיטומתא דהיינו חותם החנונים על החביות קונה, ורב חביבא סובר שקונה לגמרי ורבנן אמרו שזה רק לענין מי שפרע וכן הלכה ובמקום שנהגו לקנות קנה לגמרי.

רב אומר שתבואה שמחוסרת שני עבודות יכול לפסוק וכשחסר ג' עבודות אינו פוסק, ושמואל סובר שבדבר שהוא בידי אדם פוסק אפילו מאה ומה שבידי שמים אינו פוסק גם על אחת, ולכאורה יש להוכיח מדברי המשנה שפוסק עמו על הגדיש למרות שזה מחוסר ג' עבודות: הנחה בחמה ולדוש ולזרות, ויש לומר שמדובר שכבר יבש בחמה, אך לכאורה קשה לשמואל שבידי שמים גם בא' אינו פוסק וזריה זה נקרא בידי שמים, ויש לומר שניתן לזרות ברוח ע"י נפות, אך יש להקשות שעביט של ענבים מחוסר חימום והכנסה לבית העצירה ולדוש ולמשוך את היין לבור, ויש לבאר כמו שביאר ר' חייא בכומר של זיתים והיינו שחומם כבר אך לכאורה קשה שחסר עדיין ג' עבודות ויש לומר שמדובר במקום שהקונה מושך את היין.

יש להקשות במעטן של זיתים שזה חסר חימום והכנסה לבין הדפים ולדוש ולמשוך ור' חייא מבאר שמדובר בכומר של זיתים שחומם כבר, אך לכאורה קשה שעדיין חסר ג' עבודות ויש לומר שמדובר במקום שהקונה מושך את השמן, אך יש להקשות בביצים של יוצר שחסר ליפוף ויבוש והכנסה לכבשן לשריפה ולהוציאם, ויש לומר שמדובר שכבר מלופף ויבש אך קשה שחסר עוד ג' עבודות ויש לומר שמדובר במקום שהקונה מוציא.

יש להקשות בסיד שאחר שיקוע בכבשן עדיין מחוסר לקלות ולהוציא ולרוק, ויש לומר שמדובר במקום שהקונה מדייק אך לכאורה לשמואל שבידי אדם גם במאה ניתן לפסוק א"כ לא צריך שישקע בכבשן, ויש לומר שהכוונה משעה שראוי לשקע בכבשן.

שנו בברייתא שלר"מ לא פוסקים על ביצים של יוצר עד שיעשו ור' יוסי אומר שזה רק בעפר לבן אך בעפר שחור כגון העפר של כפר חנניה והאזור וכן כפר שיחין והאזור פוסקים שאף שאין לזה יש לזה.

אמימר נתן מעות משעה שהכניסו את העפר ולכאורה לר"מ צריך בכדי שיעשו ולר' יוסי לא צריך להכניס כלל, ויש לומר שהוא סבר כר' יוסי אלא שבמקומו העפר יקר ולכן רק אם הכניסו סומכת דעתו והוא נותן מעות ואם לא הכניסו אין לו סמיכות דעת.

המשנה אומרת שפוסק על הזבל כל ימות החמה, לכאורה זה כדעת ת"ק **עמוד ב** רבא מבאר שנחלקו בימות הגשמים שלת"ק כל ימות השנה ולחכמים רק בימות החמה.

אדם אחד נתן מעות עבור הנדוניא של חמיו ובסוף הוזלו התכשיטים ורב פפא אמר לו שאם הוא פסק כמו השער הגבוה שנותנים יותר עבור מעותיו יקח כמו עכשיו ואם לא יקח כמו השער הקודם, אמרו לו התלמידים מדוע אם לא פסק יקח כמו הקודם הרי זה מעות שאינם קונות, אמר רב פפא שאכן הוא התכוון למי שפרע שאם פסק כשער הזול המוכר מקבל עליו מי שפרע ואם לא פסק הלוקח חוזר בו והוא יקבל עליו מי שפרע, ורבינא מקשה שמי אמר שזה כרבנן שחולקים על ר"ש שמעות לא קונות ובכ"ז אם פסק כשער הזול לוקח כמו השער של עכשיו ואם לא פסק קונה כשער הזול ויתכן שזה כר"ש שמעות קונות וכשפסק בשער הזול קונה כמו עכשיו ואם לא פסק לוקח כמו השער הזול כיון שהמעות קנו אך לרבנן שהמעות לא קונות לעולם גם אם פסק יקח כמו השער של עכשיו שדעת האנשים על שער הזול כשיש שינוי בשער, אמר רב פפא שר"ש אמר שמעות קונות רק בשער אחד אך הוא לא אמר בשני שערים שאם לא כן לא נמצא לעולם מי שפרע על הלוקח, ואין לומר שאכן לר"ש אין

בא ממקום פלוני, אלו עוברים בלאו: מלוה לוה ערב ועדים, ולחכמים גם הסופר עובר, ועובר משום לא תתן וכן משום אל תקח מאתו ומשום לא תהיה לו כנושה ומשום לא תשימון עליו נשך ומשום לפני עור לא תתן מכשול ויראת מאלוקיך אני ה'. **גמרא** רשב"י אומר שמי שנושה בחבירו ואינו רגיל להקדים לו שלום אסור להקדים לו שלום שכתוב נשך כל דבר אשר ישך אפילו דיבור אסור.

אביי אומר שהמלוה עובר בכל הלאוים במשנה והלוה עובר רק משום לא תשיך ולאחיך ולאחיך לא תשיך וכן משום לפני עור, והערב והעדים עוברים רק משום לא תשימון עליו נשך.

ר"ש אומר שמלוי ריבית מפסידים יותר ממה שהם מרויחים וכביכול הם עושים את משה רבינו חכם ותורתו אמת שהם אומרים אילו משה היה יודע שיש רווח בדבר לא היה כותבו.

רב דימי אומר שמי שנושה בחבירו ויודע שאין לו לא יעבור לפניו, שכתוב לא תהיה לו כנושה ור' אמי ור' אסי אומרים שזה כאילו הוא דן אותו בשני דינים שכתוב הרכבת אנוש לראשינו באנו באש ובמים.

רב יהודה אומר בשם רב שמי שיש לו מעות ומלוה אותם ללא עדים עובר משום לפני עור ור"ל אומר שגורם קללה לעצמו, שכתוב תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק.

אמרו התלמידים לרב אשי שרבינא מקיים כל מה שאומרים חז"ל, ורב אשי ביקש ממנו בער"ש עשרה זוז כי הזדמן לו לקנות קרקע קטנה ורבינא שלח שישלח עדים וכתוב שטר, אמר לו רב אשי וכי אינך סומך עלי אמר לו כ"ש אתה שאתה טרוד בגרסתך ויתכן שתשכח ואגרום קללה לעצמי.

שנו בברייתא שג' צועקים ולא נענים: מי שיש לו מעות ומלוה אותם ללא עדים, ומי שקונה אדון לעצמו, ומי שאשתו מושלת עליו, וקונה אדון לעצמו היינו שהוא תולה את מעותיו שהן של נכרי, ויש אומרים שהוא כתב נכסיו לבניו בחייו, ויש אומרים שרע לו בעיר זו ואינו עובר למקום אחר.

פרק השוכר את האומנין

משנה מי ששכר אומנים והטעו זה את זה יש להם רק תרעומת, אם שכר חמר או קדר להביא עצים נאים לאפריון וחלילים לכלה או למת או ששכר פועלים להעלות פשתן מהמשרה וכל דבר שאבד וזה מקום שאין שם אדם לשכור יכול לשכור עליהם אחרים או להטעותן, מי ששכר אומנים וחזרו בהם ידם על התחטונה,

דף עו ואם בעה"ב חוזר בו ידו על התחטונה, כל המשנה ידו על התחטונה וכל החוזר בו ידו על התחטונה. **גמרא** המשנה לא אמרה חזרו בהן אלא שהטעו זה את זה, ולכאורה אם בעה"ב אמר לפועל שכור לי פועלים והשליח הטעה אותם, ומדובר שבעה"ב אמר שהוא משלם ד' והוא אמר לפועל ג' אך קשה שלא שייך תרעומת כיון שהוא סבר וקבל, ואם בעה"ב אמר ג' והוא אמר להם ד' זה תלוי אם אמר שכרכם עלי שישלם משלו כמו ששינוי שמי ששכר פועל לעשות בשלו והראה בשל חבירו נותן שכרו השלם ונטול מבעה"ב מה שנהנה ממנו, ויש לומר שמדובר שאמר להם שכרכם על בעה"ב, אך קשה שנבדוק את שכר הפועלים בשוק, ויש לומר שיש פועל שנשכר בג' ויש שנשכר בד' והם אומרים לו אם לא שאמרת לנו בד' היינו טורחים ונשכרים לאחר בד', ועוד י"ל שמדובר בבעה"ב שהם אומרים לו לולא שאמרת לנו בד' זה היה זלזול לנו להשתכר בג', ועוד י"ל שמדובר בפועלים שנשכרים עבור אחרים שהם אומרים לו שטרחנו ועבדנו עבודה טובה, אך קשה שנבדוק מה שעשו ויש לומר שהם עשו חריץ, אך לכאורה זה ניכר יש לומר שהוא התמלא מים ואינו ניכר, ועוד י"ל שמדובר שבעה"ב אמר בד' והוא אמר להם בג' ואין לומר שהם סברו וקבלו כיון שהם טוענים אל תמנע טוב מבעליו.

במקרה שאמר בעה"ב בג' והפועל אמר להם בד' והם אומרים לו כמו שאמר בעה"ב ודאי דעתם על השכר הגבוה, ואם בעה"ב אמר בד' והוא אמר בג' והם אמרו כמו שאמר בעה"ב יש להסתפק אם הם סומכים על דיבורו שהם מאמינים לו שכך אמר בעה"ב או שהם סומכים על בעה"ב עצמו, לכאורה יש להביא ראיה מהברייתא שהאשה אמרה לשליח הבא לי גיטי והיינו שליח הולכה והוא אמר לבעל אשתך אמרה התקבל לי גיטי, והוא אומר הילך כמו שאמרה, ואמר ר"נ בשם רבה בר אבוה בשם רב

שאפילו הגיע הגט לידה אינה מגורשת א"כ משמע שהבעל סומך על דיבור השליח שאם נאמר שהוא סומך על דיבורה א"כ היא תתגרש לפחות כשיגיע הגט לידה, ורב אשי דוחה **עמוד ב** שאם היינו שונים להיפך שאמרה האשה התקבל לי גיטי והשליח אומר שאשתך אמרה הבא לי גיטי והבעל אומר קח כמו שאמרה ועל זה אמר ר"נ שמשגיגע הגט ליד השליח היא מגורשת א"כ הוא סומך על דיבורה, או שמשגיגע הגט לידה היא מגורשת א"כ הוא סומך על דיבורו, אך במקרה שכתוב בברייתא הסיבה שאינו גט זה בגלל שהשליח עקר את שליחותו לגמרי כי הוא אומר שאני שליח לקבלה ולא להולכה.

עוד ניתן לבאר במשנה שהתנא קורא לחזרו הטעו, כמו ששינוי בברייתא שהשוכר את האומנים והטעו את בעה"ב או בעה"ב הטעה אותם אין להם זה על זה אלא תרעומת וכל זה כשלא הלכו אך אם הלכו החמרים ולא מצאו תבואה או שהלכו הפועלים ומצאו שהשדה לחה נותן להם שכר משלם אך אינו דומה הבא טעון לבא ריקן או עושה מלאכה ליושב ובטל, וכל זה כשלא התחילו במלאכה אך אם התחילו שמים להם מה שעשו, כגון שאם קבלו לקצור קמה בב' סלעים וקצרו חציה והניחו חציה או שנשכרו לארוג בגד בב' סלעים וארגו חציו והניחו חציו שמים להם מה שעשו ואם הוא יפה ו' דינרים יתן להם סלע או שיגמרו את המלאכה וישלם להם ב' סלעים ואם הוא שוה סלע יתן להם סלע, ור' דוסא אומר ששמים להם מה שעתידי להעשות ואם היה יפה ו' דינרים נותן להם שקל או שיגמרו מלאכתם ויטלו ב' סלעים ואם סלע יתן להם סלע, וכל זה בדבר שאינו אבוד אך אם הוא אבוד יכול לשכור עליהם או להטעותן והיינו שיאמר להם קצצתי לכם סלע בואו קחו שתיים, ויכול לשכור עליהם עד ארבעים או חמישים זוז וכ"ז כשאין שם פועלים לשכור אך אם יש פועלים ואמר הפועל צא שכור מאלו יש עליהם רק תרעומת.

שנה תלמיד לפני רב שנותן להם שכרם משלם, אמר רב דודי ר' חייא אמר שאני לא הייתי נותן להם יותר מפועל בטל ואתה אומר משלם, אך קשה שבברייתא עצמה מובא אינו דומה הבא טעון לבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל, יש לומר שהתנא לא סיים לפני רב, וללישנא בתרא סיימו את הברייתא לפני רב ורב אמר שדודי אמר שלא היה נותן כלל ואתה אומר כפועל בטל, ואין להקשות מהברייתא שניתן להעמיד כשסיירו הפועלים בשדה וא"כ הבינו כבר שאין מה לעבוד שם ולא יקבלו כלל אך אם לא סיירו ישלם להם שכר כפועל בטל כמו שרבא אמר שמי ששכר פועלים לעשות חריץ ובא מטר ומלאהו מים אם סייר בקרקע קודם,

דף עז זה הפסד של הפועלים ואם לא סיירו מאתמול בקרקע זה הפסד של בעה"ב ונותן להם כפועל בטל. **רבא אומר** שמי ששכר פועלים להשקות ובא מטר בלילה זה הפסד של הפועלים אך אם הנהר עלה זה הפסד של בעה"ב ויתן להם כפועל בטל.

עוד אמר רבא שאם נשכרו פועלים להשקות ופסק הנהר בחצי היום אם הוא לא עשוי לפסוק זה הפסד לפועלים ואם הוא עשוי לפסוק אם הפועלים גרים בעיר זה הפסד שלהם שהם יודעים את מנהג השדה ואם אינם בני העיר זה הפסד של בעה"ב.

עוד אומר רבא שאם נשכרו פועלים לעבודה והיא נגמרה בחצי היום, אם יש לו עבודה קלה ממנה או כמותה יתן להם, ואם לא לא יעשו, ויתן להם שכר משלם ואין לומר שיתן להם כפועל בטל שמדובר בסבלים של מחוזא שאם אינם עובדים הם נחלשים.

מה שכתוב בברייתא שאם מה שעשו שוה ו' דינרים יתן להם סלע שרבנן סוברים שיד הפועל על העליונה.

מה שכתוב או יגמרו מלאכתם ויטלו שני סלעים לכאורה זה פשוט ויש לומר שמדובר שהתייקרה העבודה והפועלים התחרטו ופייסם בעה"ב והיינו אומרים שהם יטענו שהתפייסנו על דעת שתוסיף לנו בשכרנו, קמ"ל שהוא אומר להם שדעתך היתה לפייסכם באכילה ושתייה.

מה שכתוב אם שוה סלע נותן להם סלע לכאורה זה פשוט, יש לומר שמדובר שבתחילה העבודה היתה זולה והוא הוסיף להם מתחילה בזוז יותר מהרגיל ובסוף העבודה התייקרה ושוה לכולם בזוז יותר והיינו אומרים שהם יטענו שהבטחת זוז יותר מהרגיל, קמ"ל שהוא אומר להם שהוספת זוז על מה שאמרתם שהערך לא ידוע ועכשיו התברר לכם ערך העבודה.

ר' דוסא אמר ששמים מה שעתידי להעשות שהוא סובר שיד פועל על התחתונה, ומה שכתוב או יגמרו מלאכתם ויטלו שתי סלעים לכאורה זה פשוט, יש לומר שמדובר שהעבודה הוזלה ובעה"ב התחרט והפועלים פייסוהו והוא טוען שהסכים על דעת שיוזילו משכרם, קמ"ל שהם אומרים לו שזה על דעת שיעבדו עבודה טובה יותר.

מה שכתוב אם סלע נותן סלע לכאורה זה פשוט ורב הונא בר רב נתן אומר שמתחילה הם הוזילו לו וזו משכרם ובסוף הוזלה העבודה והיינו אומרים שהוא יאמר שהם הסכימו על פחות וזו מהגולה ויתן להם פחות וזו ממה שנותנים עכשיו, קמ"ל שהם אומרים לו שהוזלנו וזו כי לא ידעת שניתן בפחות ועכשיו התברר לך שאכן הוזל וזו.

רב אומר שהלכה כר' דוסא, ויש להקשות שרב אמר שפועל יכול לחזור בו גם בחצי היום וא"כ ידו על העליונה, ואין לומר שר' דוסא יש הבדל בין שכירות לקבלנות, שהרי ישנה ברייתא שמי ששכר פועל ושמע בחצי היום שמת לו מת או שאחזתו חמה **עמוד ב** אם הוא שכיר יתן לו שכרו ואם הוא קבלן יתן לו קבלנותו ואם זה לפי רבנן לא צריך להגיע לכך שהוא אנוס שאפילו בלי אנוס יד הפועל על העליונה אלא זה לדעת ר' דוסא וא"כ ר' דוסא לא מחלק בין שכירות לקבלנות, ור"נ בר יצחק דוחה שמדובר בדבר האבוד שלכו"ע יד הפועל על התחתונה, ויש להוכיח מדברי המשנה כל המשנה ידו על התחתונה וכל החוזר בו ידו על התחתונה, ובמה שכתוב כל המשנה המשנה באה לסתום כר' יהודה אך במה שכתוב כל החוזר לכאורה המשנה באה לחדש כר' דוסא שיד פועל על התחתונה, אלא צ"ל שרב סבר כר' דוסא לגבי יד פועל אך לא סבר לגמרי כר' דוסא והוא סובר שאין חילוק בין שכירות לקבלנות, ועוד י"ל שדברי המשנה כל החוזר בו הם לחדש כדברי הברייתא שאם מכר לחבירו שדה באלף וזו נתן לו מתוכם מאתיים וזו אם המוכר חוזר בו יד הלוקח על העליונה ויכול לומר לו תן לי מעותי או תן לי קרקע כנגד מעותי ונותן לו מעידית ואם הלוקח חוזר בו יד המוכר על העליונה ויכול לומר לו קח מעותיך או קח קרקע כנגד מעותיך ויכול לתת לו מזיבורית, ורשב"ג אומר שמלמדים אותם שלא יחזרו דהיינו שכותב לו אני פלוני בן פלוני מכרתי שדה פלונית לפלוני באלף וזו נתן לי מהם מאתיים וזו ואני נושה בו ח' מאות וזו והוא קנה ומחזיר לו את השאר אף אחר כמה שנים.

לכאורה מה שכתוב שגובה מעידית משמע מעידית נכסיו, אך קשה שהוא רק כבעל חוב שדינו לגבות מבינונית, ועוד קשה שהוא נתן מעות על הקרקע המסוימת, ור"נ בר יצחק מבאר שמדובר שנותן לו מעידית שבה או מזיבורית שבה, ורב אחא בר רב איקא אומר שנותן אך מעידית נכסיו אך הדרך היא שמי שקונה קרקע באלף וזו הוא מוזיל מנכסיו כדי לקנות את הקרקע והוא כניזק ולניזקין שמים בעידית.

משמע לדעת רשב"ג שרק כשכותב את הדברים הוא קונה, ולכאורה כתוב בברייתא שר' יוסי אומר שאם אחד נתן עירבון לחבירו ואמר לו אם אחזור בי ערבוני מחול לך והשני אומר אם אני אחזור בי אכפול לך את הערבון התקיימו התנאים, ור' יוסי לשיטתו שאסמכתא קונה, ור' יהודה סובר שקונה כנגד ערבונו, ורשב"ג אומר שזה רק כשאמר ערבוני יקנה אך אם מכר שדה באלף וזו ושלם לו ה' מאות קנה ומחזיר את השאר אף אחר כמה שנים ומשמע גם בלי שכתב כך, ויש לומר שאם אינו יוצא ונכנס על מעותיו קונה, אך אם הוא יוצא ונכנס על מעותיו הוא יכול לחזור שהוא מגלה דעתו שהכסף הכריח אותו למכירה.

רבא אומר שמי שהלוה לחבירו ק' וזו ופורע לו וזו וזו זה נקרא פרעון אלא שיש לו תרעומת עליו כי הוא אומר לו שזה הפסד עבורו.

אדם אחד מכר חמור לחבירו ונשאר וזו במכירה והוא יוצא ונכנס עבורו, רב אשי הסתפק בכך אם קונה או לא, ואמר לו רב מרדכי שאבימי מהגרוניא אמר בשם רבא שאין הבדל בין וזו לזוים ולא קונה אמר לו רב אחא בר רב יוסף שרבא אמר שקונה אמר לו רב אשי שמה ששמעת שקונה מדובר במוכר שדבו מפני רעתה,

דף עח פשוט שאם רצה למכור חלק מהשדה במאה ולא מצא אלא למכור במאתיים והוא יוצא ונכנס על מעותיו לא קנה אך אם רצה למכור במאה ולא טרח ואם היה טורח היה מצא ומכר

במאתיים והוא יוצא ונכנס על מעותיו יש להסתפק אם זה נקרא כמוכר שדה מפני רעתה, ונשאר בתיקו.

חמר וקדר שחזרו בהם שוכר עליהם ור"נ אומר שהשיעור הוא עד כדי שכרם, והקשה רבא ששנינו בברייתא לעיל עד ארבעים וחמישים וזו אמר ר"נ ששם מדובר שיש אצלו מכלי אומנתם.

משנה מי ששכר חמור להוליכו בהר והוליכו בבקעה או ששכרו לבקעה והוליכו בהר אפילו ששני הדרכים י' מילים ומתה חייב, מי ששכר חמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה אם החליקה פטור ואם מתה מחמת החום חייב, ואם שכרה להוליכה בבקעה והוא הוליכה בהר אם החליקה חייב ואם הוחמה פטור ואם הוחמה מחמת המעלה חייב, מי ששכר חמור והבריקה או שתפסוה לעבודת המלך אומר לו הרי שלך לפניך ואם מתה או נשברה חייב המשכיר להעמיד לו חמור אחרת. **גמרא** ברישא המשנה לא חילקה בין הוחמה להחליקה ובבבא אח"כ המשנה מחלקת בכך, אצל ר' ינאי הסבירו שברישא מדובר שמתה מחמת אור ואומרים שאויר ההר או הבקעה הרג אותה, ור' יוסי בר חנינא מבאר שהיא מתה מחמת העייפות ורבה מבאר שהכישא נחש, ור' חייא בר אבא מבאר בשם ר' יוחנן שזה כר"מ שסובר שמי שמעביר מדעת בעה"ב נקרא גזלן, **עמוד ב** ואין לומר שזה ר"מ של המשנה של נותן צמר לצבע לצבוע לו אדום וצבע שחור או שחור וצבע אדום שסובר ר"מ שנותן לו דמי צמרו ור' יהודה סובר שאם השבח יותר מההוצאה נותן לו את ההוצאה ואם ההוצאה יתירה על השבח נותן לו את השבח, שיש לומר שר"מ אמר שנותן רק את דמי הצמר כי הוא קנה בשינוי מעשה, ואין לומר שזה ר"מ של מגבת פורים ששינוי שמגבת פורים לוקחים את העגלים ושוחטים ואוכלים אותם והנותן הולך לכיס של צדקה, ור"א אומר שמגבת פורים לוקחים את העגלים ורצויה לסנדלו אלא א"כ התנה במעמד אנשי העיר דברי ר' יעקב שאמר בשם ר"מ אך רשב"ג מיקל אך יש לומר ששם ניתנו המעות על דעת מגבת פורים בלבד ולכן לא ישנה, ויש לומר שזה כר"מ שאמר ר"ש בן אלעזר משמו שמי שנתן דינר לעני שיקנה לעצמו חלוק לא יקנה בזה טלית או שנתן לו לקנות טלית לא יקנה חלוק מפני שהוא מעביר על דעת בעה"ב, אך יש לומר שהסיבה היא שלא יבואו לחשוך שפלוני הבטיח לקנות מלבוש לעני והוא לא נתן לו או שאמר לקנות לו גלימא והוא לא קנה ויש לדחות שהיה צריך לכתוב מפני החשד וכתוב מפני שמעביר על דעת בעה"ב משמע שזה בגלל ששינה מדעתו והמשנה מדעת בעה"ב נקרא גזלן.

בבבא ביארו שהבריקה הכוונה נהוריתא שזה ברק בעין, ורבא ביאר אבזקת שהתליעו רגליה, אדם אחד אמר אבזקת באוצר המלך ושאלוהו אם בכלי פשתן או כלי צמר צבועים אדום, יש אומרים שאמר בכלי פשתן והרגוהו שעש לא מזיק לפשתן, ויש אומרים שאמר בבגדי צמר ופטרוהו.

רב אומר שרק באנגריא חוזרת אומר המשכיר הרי שלך לפניך אך באנגריא שאינה חוזרת חייב להעמיד לו חמור, ושמואל אומר שאין חילוק בזה אלא אם ניטלה בדרך הליכתה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לא ניטלה בדרך הליכתה מעמיד לו חמור, ויש להוכיח מברייתא שמי ששכר חמור והבריקה או שנשטתה אומר לו הרי שלך לפניך ואם מתה או שנעשתה אנגריא מעמיד לו חמור, ולרב מובן שלא יהיה קשה מהמשנה ששם מדובר באנגריא שאינה חוזרת, אך לשמואל קשה, ואין לומר ששמואל יעמיד שם שניטלה שלא בדרך הליכתה שהרי בברייתא עצמה אמר ר"ש בן אלעזר אם בדרך הליכתה ניטלה אומר הרי שלך לפניך, ואם לא מעמיד לו חמור משמע שנת"ק אין הבדל, ושמואל אומר שר"ש בן אלעזר סובר כמותו, ועוד יש לפרש שכל הברייתא כר"ש בן אלעזר ויש לפרשה כך: שמי ששכר חמור והבריקה או נשתטת אומר לו הרי שלך לפניך ואם מתה או שנעשתה אנגריא מעמיד לו חמור וכל זה כשנטלה שלא בדרך הליכתה אך אם ניטלה בדרך הליכתה אומר לו הרי שלך לפניך,

דף עט שר"ש בן אלעזר אומר שאם ניטלה בדרך הליכתה אומר לו הרי שלך לפניך ואם לא מעמיד לו חמור אחר, אך קשה שודאי ר"ש בן אלעזר חולק על הרישא ששינוי בברייתא אחרת שר"ש בן אלעזר סובר שאם שכר חמור לרכוב עליה והבריקה או נשתטת מעמיד לו חמור, ורבה בר רב הונא מבאר שרכוב עליה

זה שונה שמא תפילנו, ורב פפא מוסיף שאם שכרה לישא כלי זכוכית זה כמו לרכוב עליה.

רבה בר רב הונא אומר בשם רב שמי ששכר חמור לרכוב ומתה בחצי הדרך נותן לו את שכר חצי הדרך ואין לו אלא תרעומת, ולכאורה אם במקום שמתה הוא מוצא לשכור מה שייך תרעומת ואם אינו מוצא לשכור שם מדוע ישלם לו שכרו, ויש לומר שאכן לא מוצא לשכור שם אך אומר בעל החמור וכי אם היית צריך להגיע לכאן לא היית משלם לי, ולכאורה אם התנה עמו חמור סתם יעמיד לו חמור אחר ואם אמר לו חמור זה יוכל השוכר למכור את החמור אם יש בדמיו לקנות אחר ויש לומר שאין בדמי הנבילה כי לקנות אך קשה שאם יש בדמיה לשכור שישכור, יש לומר שרב לשיטתו שלא מכלים את הקרן ששנינו שמי ששכר חמור ומתה בחצי הדרך לרב אם יש בדמיה לקנות יקנה אך לשכור לא ישכור, ושמואל סובר שיכול אף לשכור ונחלקו שלרב לא מכלים את הקרן ולשמואל מכלים את הקרן, ויש להקשות ששנינו לגבי משכון שאם יבש האילן או נקצץ המלוה והלווה אסורים בו כיצד יעשה יקנה בו קרקע ויאכל פירות ולכאורה בקרקע כלה הקרן שהרי אם יהיה יובל היא חוזרת, ויש לומר שמדובר באופן שמכרה ל'ס' שנה שרב חסדא אמר בשם רב קטינא שאם מכר שדה ל'ס' שנים אינה חוזרת ביובל שכתוב והארץ לא תמכר לצמיתות והיינו שלולא היובל היא נצממת וע"י היובל אינה נצממת ולמעט מוכר ל'ס' שנה שגם בלי היובל היא לא נצממת, אך יש לדחות שכשמגיע ששים שנה היא חוזרת וא"כ כלה הקרן, ויש לומר שמדובר בזמן שהיובל לא נוהג והראיה לכך שאם מוכר שהיובל נוהג א"כ נאמר שיקח את העצים עצמם ויהנה מהם, ויש לדחות שמדובר שהיובל נוהג וכלו ימי המשכון קודם היובל או שהלווה השיג מעות ופדה ד' או ה' שנים קודם היובל.

שנו בברייתא שמי ששכר ספינה והיא טבעה בחצי הדרך לר' נתן אם שילם כבר שכרו לא יקח חזרה אך אם לא נתן לא יתן, ולכאורה אם מדובר בספינה זו ויין סתם אם נתן מדוע לא יטול שיטען לו הבא לי ספינה שאשא עמה את היין ואם מדובר בספינה סתם ויין זה אם לא נתן מדוע לא יתן **עמוד ב** שיאמר לו הבא לי אותו יין ואביא לך את הספינה, אמר רב פפא שמדובר בספינה זו ויין זה אך בספינה סתם ויין סתם חולקים.

שנו בברייתא שמי ששכר ספינה והשוכר פרק אותה בחצי הדרך נותן לו שכר חצי הדרך ויש לו עליו רק תרעומת, ולכאורה אם מדובר שהוא מוצא לשכור שם מדוע יש לו תרעומת ואם אינו מוצא לשכור שם יצטרך לשלם לו את כל השכר, ויש לומר שאכן הוא מוצא לשכור שם אך יש לו הפסד מריעוע הספינה של הכנסת והוצאת חבילות, אך לכאורה זה טענה נכונה ויש לו תביעת ממון, ויש לומר שבחצי הדרך הוא הוסיף במשאה והתרעומת היא בגלל שינוי דעתו או שצריך חבלים ארוכים יותר מחמת כובד הספינה.

שנו בברייתא שאם שכר חמור לרכוב עליה יכול השוכר להניח עליה כסותו ולגיניו ומזון אותה הדרך ויותר מכך החמר מעכב עליו, והחמר יכול להניח עליו שעורים ותבן ומזונות של אותו יום ויותר מכך השוכר מעכב עליו, ולכאורה אם מצוי לקנות מזונות מדוע לא יעכב החמר מהשוכר ואם לא מצוי מדוע מעכב השוכר, ומבאר רב פפא שמצוי לטרוח לקנות מזונות בין לינת לילה ללינת לילה ודרך החמר לטרוח ולקנות אך אין דרך השוכר בכך.

שנו בברייתא שאם שכר חמור לרכיבת איש לא תרכוב עליו אשה אך אם שכר לרכיבת אשה יכול לרכוב עליה איש ובאשה אין חילוק בין גדולה לקטנה בין מעוברת בין מניקה, ולכאורה אם מניקה יכולה ק"ו שמעוברת שהיא גוף אחד יכולה לרכב, ומבאר רב פפא שהחידוש הוא שגם מעוברת והיא מניקה יכולה לרכב, ואביי מוכיח מזה שמשקל הדג הוא לפי גודל כריסו ונ"מ למקח וממכר.

דף פ משנה מי ששכר פרה לחרוש בהר וחרש בה בבקעה אם נשבר הקנן פטור ואם שכר לחרוש בבקעה וחרש בהר אם נשבר הקנן חייב, אם שכר לדוש בקטניות ודש בתבואה פטור ואם שכר לדוש בתבואה ודש בקטניות חייב שהקטניות מחליקות. **גמרא** אם לא שינה ונשבר הקנן לרב פפא שהאוחז במרדע

משלם, ולרב שישא בר רב אידי האוחז בקנן משלם, וכן הלכה, ובמקום שידוע שיש בהר אבנים וטרשים שניהם משלמים.

ר' יוחנן אומר שמי שמכר פרה לחבירו ואמר לו פרה זו נגחנית נשכנית בעטנית ורבצנית והיה בה אחד מהמומים שאמר זה מקח טעות, אך אם הזכיר רק מום אחד ואמר שיש עוד מומים זה לא מקח טעות וכן שנינו בברייתא שאם מכר שפחה ואמר לקונה שהיא שוטה נכפית או משועממת והיה בה מום והבליע אותו בין המומים זה מקח טעות אך אם הזכיר מום אחד ואמר שיש עוד מום זה לא מקח טעות, ורב אחא בר רבא שאל את רב אשי מה הדין במקרה שאכן היו כל המומים שהזכיר, אמר רב מרדכי שאומרים בשם רבא שאם היו כל המומים עליה זה לא מקח טעות.

משנה מי ששכר חמור להביא עליה חטים והביא שעורים חייב ואם שכר להביא תבואה והביא תבן חייב שהנפח קשה לבהמה כמו משא, אך אם שכר לשאת לתך חטים והביא לתך שעורים פטור ואם הוסיף על המשא חייב, וסומכוס אמר בשם ר"מ שהשיעור בזה הוא סאה לגמל וג' קבים לחמור. **גמרא** אביי אמר ששנינו שהנפח קשה כמשאוי והיינו שהנפח כמו משקל ואם הוסיף ג' קבין חייב אף שהמשקל הוא פחות, ורבא אומר שהוא קשה למשאוי והיינו שהמשקל הוא אותו משקל והנפח הוא תוספת וחייב רק כשהשוה את הכובד של החטים לשעורים, ולכאורה יש להוכיח מדברי המשנה שאם שכר להביא לתך חטים והביא לתך שעורים פטור ואם הוסיף על משאו חייב ולכאורה הכוונה שהוסיף ג' קבים, ויש לדחות שחייב כשהוסיף סאה, אך יש להקשות שהמשנה ממשכה שכמה יוסיף ויהיה חייב ואמר סומכוס ג' קבין לחמור, ויש לבאר שהמשנה המשכה שאם לא שינה והוסיף בכמה יהיה חייב ואמר סומכוס סאה לגמל וג' קבים לחמור, ויש להוכיח מברייתא ששכרו להביא לתך חטים והביא ט"ז משעורים חייב **עמוד ב** ומשמע שאם הוסיף ג' קבים פטור, ואביי מבאר שמדובר במדה מחוקה שזה פחות ג' קבים, ולכן החיוב הוא רק במוסיף סאה.

שנו בברייתא שהחיוב בתוספת קב לכתף ושיעור לתך לספינה קטנה וכור לספינה וג' כורים לספינה גדולה, ויש להקשות במה שכתוב קב לכתף שאם הוא מרגיש שקשה לו והוא בר דעת מדוע הוא ממשיך לישא, אביי מבאר שמדובר שהוא נפל מיד, ורבא אומר שאפילו כשלא נפל אך הוא חשב לבקש שכר גדול יותר, ורב אשי מבאר שהוא חשב שיש לו חולשה זמנית.

רב פפא מוכיח שמשא סתם ספינה הוא ל' כורים ונ"מ לענין מקח וממכר.

משנה כל האומנים נחשבים שומרי שכר, ואם אמרו טול את שלך והבא מעות הם שומרי חנם, אם אמר שמור לי ואשמור לך הוא שומר שכר ואם אמר שמור לי ואמר הנח לפני הוא שומר חנם, המלוה על המשכון הוא שומר שכר ור' יהודה אומר שאם הלוה מעות הוא שומר חנם ואם הלוהו מעות הוא שומר שכר, אבא שאול אומר שאדם יכול להשכיר את המשכון של העני כדי לפחות מהחוב שהוא כמשיב אבידה. **גמרא** לכאורה משנתנו לא כר"מ שאומר ששוכר הוא כשומר חנם ור' יהודה אמר ששוכר כשומר שכר, יש לומר שאומן הוא לא כשוכר אלא יש לו הנאה שהקונה עוזב את כולם ובא אליו לכן הוא כשומר שכר, אך קשה שנאמר כך גם לגבי שוכר שהוא נהנה ממה שהמשכיר עוזב את כולם ומשכיר לו, אלא יש לבאר שלאומן יש הנאה במה שהא מוסיף לו מעט על שכרו, אך קשה שנאמר כך גם בשוכר שהוא נהנה אם מוזילים לו מעט, אלא יש לומר שלעולם האומן נהנה בכך שהוא תופש את החפץ עבור שכרו ואינו צריך להכנס ולצאת עבור המעות, ועוד יש לבאר כמו שרבה בר אבוב מחליף שר"מ סובר ששוכר כשומר שכר ור' יהודה סובר ששוכר כשומר חנם.

שנינו לקמן שאם אמר השואל שלח את הפרה והמשאל שלח ומתה חייב וכן בשעה שמתזירה, ואמר רפרם בר פפא בשם רב חסדא שכל זה כשהחזירה בתוך ימי שאלתה אך אם החזירה אחר ימי שאלתה פטור, ור"נ בר פפא רצה להוכיח ממשנתנו שאם אמר האומן טול את שלך והבא מעות הוא שומר חנם.